

Ο «Έλεγχος» των Ημικρατικών Οργανισμών

του Γιάννη Τσουλόφτα*

Η πρόσφατη δημόσια συζήτηση αναφορικά με τους Ημικρατικούς Οργανισμούς (ΗΟ) επικεντρώθηκε κυρίως στο κατά πόσο ένα κόμμα θα «ελέγξει» τους ΗΟ διορίζοντας στο Διοικητικό του Συμβούλιο (ΔΣ) την πλειοψηφία των μελών από τις τάξεις του. Παρακολουθώντας τη δημόσια συζήτηση κάποιος με αντίληψη ως προς τον τρόπο λειτουργίας των ΗΟ εύκολα μπορεί να εξαγάγει το συμπέρασμα πως όλοι αυτοί που νομίζουν ότι μπορούν να ελέγξουν τους ΗΟ διορίζοντας στα ΔΣ τους την πλειοψηφία των μελών αγνοούν πως οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν και επομένως πως μπορούν να διοικηθούν και να «ελεγχθούν.»

Οι ΗΟ έχουν δική τους δυναμική, δομές, θεσμούς, κουλτούρα, κεκτημένα, ενδιαφέροντα, προτεραιότητες, συνήθειες και αντιλήψεις. Μια απλή πλειοψηφία στο ΔΣ με άτομα που δεν έχουν γνώση αναφορικά με το αντικείμενο του ΗΟ δεν είναι ποτέ ικανή να ανατρέψει το κατεστημένο και να «ελέγξει» ένα ΗΟ. Οι υπάλληλοι, ακόμη και αυτοί με διαφορετικές κομματικές καταβολές, έχουν περισσότερα κοινά μεταξύ τους παρά με τα μέλη των ΔΣ που προέρχονται από το κόμμα τους. Μόλις οι υπάλληλοι νοιώσουν ότι απειλούνται τα κεκτημένα τους, συσπειρώνονται μεταξύ τους και η κομματική τους ταυτότητα περιέρχεται σε δεύτερη μοίρα. Επίσης, οι υπάλληλοι ξέρουν τη δουλειά τους καλύτερα από κάθε μέλος του ΔΣ και έχουν μοναδική ικανότητα να διαμορφώνουν και να παρουσιάζουν την «πραγματικότητα» όπως αυτοί κρίνουν καλύτερα. Και τότε καμία πλειοψηφία πέντε μελών δεν είναι ικανή να «ελέγξει» τον ΗΟ.

Για να «ελεγχθούν» οι ΗΟ χρειάζεται κάτι περισσότερο από μια απλή πλειοψηφία στο ΔΣ. Χρειάζεται πρώτα απ' όλα να υπάρχει όραμα και πολιτικός σχεδιασμός ως προς τους στόχους και τις επιδιώξεις που το ΔΣ θέλει να πετύχει στη διάρκεια της θητείας του. Απόλυτα αναγκαία είναι επίσης η πολιτική στήριξη σε ανώτατο επίπεδο εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, εφόσον οι προϋπολογισμοί τους εγκρίνονται από την κυβέρνηση και τη βουλή.

Περαιτέρω, τα μέλη των ΔΣ είναι απαραίτητο όπως έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και γνώρισμα και πληρούν βασικές προϋποθέσεις:

- Τα μέλη των ΔΣ πρέπει να έχουν γνώση ή να έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα γνώση αναφορικά με το αντικείμενο του ΗΟ, τις δομές του, τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, τους στόχους του και το ρόλο του στην υλοποίηση του κυβερνητικού έργου.
- Χρειάζεται αντίληψη για τον τρόπο λειτουργίας των δημοσίων οργανισμών, το δημόσιο δίκαιο και τη σχέση μεταξύ του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος και του «στενού» συμφέροντος του ΗΟ και ομάδων εντός και εκτός του ΗΟ.

- Τα μέλη των ΔΣ πρέπει να είναι επικοινωνιακά και ικανά να κάνουν συμμαχίες, να κερδίζουν συνεργάτες και να δημιουργούν προσβάσεις πέρα από στενά κομματικά πλαίσια.
- Θα πρέπει να διαθέτουν τον απαιτούμενο χρόνο, να προετοιμάζονται για κάθε συνεδρία του ΔΣ επαρκώς και να μελετούν την ατζέντα των συνεδριάσεων ενδελεχώς και επιμελώς.
- Πρέπει να έχουν πολιτική αντίληψη, κριτήριο και αισθητήριο.
- Χρήσιμο, αν και όχι απαραίτητο, είναι επίσης να έχουν εμπειρίες από διοίκηση μεγάλων οργανισμών (δημόσιων ή ιδιωτικών) για να έχουν μέτρο σύγκρισης και σημεία αναφοράς.
- Τέλος, τα μέλη των ΔΣ πρέπει να χαρακτηρίζονται από αγάπη για τα κοινά, μεράκι και έντονο ενδιαφέρον για το έργο του ΗΟ που καλούνται να διοικήσουν.

Οι απλές πλειοψηφίες των πέντε στα εννέα μέλη με άτομα αφοσιωμένα και πιστά στο κόμμα τους και τους πολιτικούς αρχηγούς, αλλά άσχετα, αδύναμα και αδιάφορα, είναι στις πλείστες των περιπτώσεων άνευ σημασίας και οι δυνατότητες τους περιορίζονται συνήθως στις προσλήψεις εργατών και καθαριστριών.

* Μέλος ΔΣ ΟΠΕΚ, tsouloftas@cytanet.com.cy